

SELVITYS APURAHAN KÄYTÖSTÄ VUONNA 2016

Outi Arvola

Monikulttuuriset lapset suomalaisessa varhaiskasvatuksessa (vk, 2. vuosi)

Olen saanut Alli Paasikiven säätiöltä apurahoituksen väitöskirjatyöskentelyyni vuosina 2015 ja 2016. Suoritan kasvatustieteen tohtorin tutkintoa Turun yliopiston kasvatustieteen laitoksella. Väitöstyössäni tarkastelen alle kouluikäisen, monikulttuurisesta ja -kielisestä perhetaustasta tulevan lapsen varhaiskasvatuksen arjen rakentumista. Työskentely toteutetaan osana Helsingin yliopiston kasvatustieteen tiedekunnan Orientaatioprojektin (<http://blogs.helsinki.fi/reunamo/>) tutkimushanketta. Orientaatioprojekti on laaja suomalaisen varhaiskasvatuksen toteutusta tarkasteleva tutkimus- ja kehityskokonaisuus. Sen toinen osio toteutetaan 2014–2019.

Orientaatioprojektin tutkimus on toteutettu laajalti osallistuvien kuntien varhaiskasvatuksessa ja se koskee kaikkia varhaiskasvatusikäisiä. Aineisto on kerätty ammattikasvattajilta ja yhdessä heidän kanssaan. Tutkimus- ja kehittämistyöskentelyyn osallistuvat kunnista Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Järvenpää, Kerava, Kouvola, Mäntsälä, Nurmijärvi, Sipoo, Turku ja Vantaa. Päiväkoteja tutkimukseen osallistuu yli 160, lapsia aineistossa on yhteensä 2250, joista maahanmuuttajataustaisia on 15,7 % lapsista. Orientaatioprojektin tutkimus kokonaisuutena kattaa niin lasten toiminnan, lasten taidot, lasten oppimisympäristön kuin lasten vertaissuhteetkin. Aineiston laajuus pakottaa kuitenkin rajaamaan käsiteltävää aineistoa, jotta kokonaisuus säilyisi eheänä.

Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat olleet paljon esillä näiden työskentelyvuosieni aikana. Työni tarkastelee varhaiskasvatuksen arjen kontekstia, ja sekin on aihealueena ollut vuonna 2016 paljon esillä: uudet valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet hyväksyttiin lokakuussa 2016. Varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan perheiden ja lasten osallisuutta ja kiinnitetään huomiota eri kulttuuri- ja kielitaustaisten lasten ja perheiden asemaan. Kasvattajat toivovat lisää osaamista juuri maahanmuuttajataustaisten perheiden ja lasten kanssa työskentelyyn. Työni aiheella ja tutkimustyön tuloksilla on selkeästi tarvetta ja käyttöä. Alle kouluikäisistä monikulttuuristaustaisista lapsista on kansallisesti hyvin vähän tietoa, joten aiheavauksella on tärkeää uutuusarvoa. Suomalaisen varhaiskasvatuksen sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja perheiden paremman huomioinnin ja tukijärjestelmien kehittämisen kannalta on ehdottoman tärkeää saada kyseisestä aihepiiristä luotettavaa tietoa. Tiedon pohjalta voidaan kehittää varhaiskasvatusta toimimaan ko. lasten kanssa nykyistä paremmalla tavalla sekä kehittää myös varhaiskasvattajien osaamista ja kulttuurisensitiivisyyttä.

Tutkimukseni tavoitteena on saada monipuolinen kuva maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen toteutumisprosessista. Tutkimuskysymykset hakevat vastausta seuraaviin kysymyksiin: **Miten monikulttuurinen tausta vaikuttaa varhaiskasvatusikäiseen lapseen ja hänen varhaiskasvatuksen arkensa rakentumiseen? Millaisia ovat näiden lasten taidot, mitä he todella tekevät päivähoitopäivän aikana, millainen oppimisympäristö tukee näiden lasten ja perheiden arkea?** Tutkimuskysymykset ovat täsmentyneet ja yhä täsmentyvät yksityiskohtaisemmiksi matkan varrella.

Tutkimuksen toteutus ja avustuksen käyttö vuonna 2016

Orientaatioprojekti on edennyt aikataulun mukaisesti ja olen oman osuuteni puolesta edennyt edelleen samaan tahtiin. Olen työskennellyt väitöskirjani ja jatko-opintojeni parissa koko vuoden 2016, ja olenkin päässyt perehtymään aihepiiriin, tutkimuksiin ja tekemiseen kiitettävällä tavalla. Olen saanut tehtyä tohtorintutkintoon tarvittavat pakolliset opinnot (kurssimuotoiset) lähes valmiiksi. Vuoden 2016 aikana sain valmiiksi ensimmäisen tutkimusartikkelini lapsiarviointiaineiston perusteella otsikolla ”Maahanmuuttajataustaiset lapset varhaiskasvatuksessa: kasvattajien näkemykset lasten taidoista ja tuen tarpeesta”. Artikkelini on hyväksytty julkaistavaksi Kasvatus-lehden teemanumerossa 3/2017, jonka erityisteemana on ”Maahanmuuttajuus, etnisyys ja koulutus”. Teemanumero julkaistaan vuoden 2017 aikana; tarkempi aikataulu selviää minulle lähiaikoina.

Olen myös kuluvan apurahoituskauden aikana esitellyt tutkimusta VII Conference of Childhood Studies-konferenssissa 6.–8.6. posteresityksellä, Turun yliopistossa järjestetyillä Kasvatustieteen päivillä 17.–18-11. esityksellä, sekä lisäksi Turun kasvatustieteen laitoksen jatko-opiskelijoiden konferenssissa joulukuussa 2016 samoin omalla esityksellä.

Toinen artikkeli on jo valmistelussa työnimellä ”Mitä kuuluu päivähoitoon? Maahanmuuttajataustaisten lasten arjen näyttäytyminen varhaiskasvatuksessa”. Artikkelissa tarkastellaan lasten päiväkotiarjen konkreettista ilmentymistä, lasten toimintaa ja vertaissuhteita tarkemmin laajan observointiaineiston perusteella. Mitä maahanmuuttajataustaiset lapset tekevät päivähoitopäivän aikana, mihin he kohdistavat huomionsa? Millaisia tunteita lapset päivähoitopäivän eri tilanteissa kokevat? Keiden kanssa lapset rakentavat vuorovaikutussuhteita? Artikkelia kirjoitetaan yhteistyössä toisen tutkijan kanssa, joka on omassa tutkimuksessaan keskittynyt erityisesti perheiden äänen kuulemiseen varhaiskasvatustyössä. Haluan painottaa myös perheiden osallisuutta omassa työskentelyssäni vahvasti. Artikkelia tullaan työstämään tämänhetkisen tiedon perusteella Jecer-lehteen, joka on suomalainen varhaiskasvatuksen tiedelehti. Tänä vuonna 2017 tulen aloittamaan myös kolmannen artikkelin työstämisen ja jatkamaan sitä vuoden 2018 puolella. Kolmas artikkeli käsittelee näiden lasten oppimisympäristöä ja sen mahdollisuuksia lasten oppimisen ja arjen tukemiselle. Väitöskirjani yhteenveto koostuu näiden kolmen näkökulman yhdistämisestä: lasten taitojen, lasten arjen ja perheiden osallisuuden, sekä varhaiskasvatuksen oppimisympäristön näkökulmista.

Olen suunnattoman kiitollinen Alli Paasikiven säätiölle siitä, että olen saanut keskittyä ja syventyä työhöni. Työtä on edelleen edessä paljon, mutta olen jo tehnyt sitä myös paljon. Tulen jatkamaan työskentelyä edelleen samalla tavalla kuin tähän asti, tavoitteellisesti ja määrätietoisesti, maahanmuuttajataustaisten lasten ja perheiden paremman arjen edistämiseksi ja ammattikasvattajien monikulttuurisuusosaamisen lisäämiseksi. Toivon voivani jatkaa aiheeseen syventymistä vielä vuosien 2017–2018 ajan ja saattaa tärkeän työni loppuun asti.

Turussa 25.1.2017

Outi Arvola